

În ziua aceea nu mai schimbă nici o vorbă cu fata. Ajungând la Orly, hotărî să n-o mai bage în seamă, deși o simți pășind în spatele lui pe coridoarele aeroportului. La controlul actelor, după ce arată buletinul lui de identitate, avu ideea să se întoarcă pe jumătate ca să vadă ce document folosea; dar nu-i reuși stratagema. Nu distinse decât un pașaport îmbrăcat în piele neagră, fără mărci exterioare; european, de bună seamă, fiindcă alesese același punct de trecere rezervat membrilor Comunității. Ieșind în stradă, când Corso urcă într-un taxi și tocmai dădea adresa obișnuită – la Louvre Concorde –, fata se strecură pe locul de alături. Merseră în deplină tăcere până la hotel, unde ea i-o luă înainte, coborând din mașină și lăsându-l să plătească drumul. Șoferul n-avea să-i dea restul, ceea ce îl mai întârzie puțin pe Corso, până reuși să schimbe o bancnotă. Când, în sfârșit, traversă vestibulul, ea se înscrisese deja în registru și se îndepărta precedată de un băiat de serviciu care îi ducea rucsacul. Îl salută din mers cu mâna, înainte de a intra în ascensor.

— E un magazin foarte drăguț. *Librăria Replinger* îi zice. *Autografe și documente istorice*. Și e deschis.

Îi făcuse un gest de refuz chelnerului îndatoritor și se apleca puțin spre Corso, peste masă, pe terasa de pe rue De Buci. Transparența lichidă a ochilor ei reproducea, ca o oglindă, scenele străzii care, la rândul lor, se reflectau în vitrina localului.

— Am putea merge chiar acum.

Se reîntâlniseră la micul dejun, când Corso citea ziarele lângă una din ferestrele ce dădeau în

piata Palais Royal. Ea dădu bună dimineața, așezându-se la masă ca să devoreze cu poftă feliuțele subțiri de pâine prăjită și *les croissants*. Apoi, cu un cerculeț de cafea cu lapte pe buza de sus, ca o fetiță mulțumită, se uită la Corso :

— Cu ce începem ?

Și iată-i acolo, la câteva case distanță de librăria lui Achille Replinger, pe care fata se oferise s-o localizeze pe post de cercetaș, în timp ce Corso își bea primul gin din ziua aceea, presimțind că n-o să fie ultimul.

— Am putea merge chiar acum – repetă ea.

Corso mai zăbovi oleacă. Visase pielea ei oacheșă în umbrele unei înserări; o ducea de mână pe față printr-o stepă pustie, la marginea căreia se înălțau coloane de fum, vulcani clocoțind în erupție. Uneori întâlneau câte un chip grav, un soldat într-o armură plină de praf, care îi măsura în tăcere, distant și rece, ca mohorâții troieni din Hades. Stepă se întuneca la orizont, coloanele de fum deveneau tot mai dense și se ghicea un avertisment în expresia imperturbabilă, fantomatică, a războinicilor morți. Corso vru să scape din acel loc. O trăgea pe tânără de mână, ca să n-o lase acolo, dar aerul era tot mai gros și mai fierbinte, irespirabil, întunecat. Fuga lor se sfârși cu o cădere interminabilă spre pământ, ca o agonie proiectată cu încetinitorul. Întunericul ardea ca un furnal. Singura legătură cu exteriorul era mâna lui Corso, unită cu a ei în sforțarea de a înainta cu orice preț. Ultimul lucru pe care îl mai simți fu apăsarea acelei mâini, slăbind pe când se prefăcea în cenușă. Iar în față, în beznele închise peste pustiul arzător și peste conștiința lui, niște pete albe, dâre fugare ca fulgerele, desenau silueta fantomatică a unui craniu descărnat.

Nu era plăcut să-și aducă aminte. Ca să-și șteargă de pe gâtlej cenușa și din ochi oroarea, Corso dădu de dușcă ginul și o privi pe fată. Aștepta hotărârea lui, cuminte și discretă ca o colaboratoare disciplinată, la curent cu instrucțiunile șefului. Incredibil de senină, își asuma cu naturalețe ciudatul ei rol în narațiune. Ba mai mult, citea în ochii ei o lealitate deconcertantă, inexplicabilă.

Când Corso se ridică în picioare, atârnându-și de umăr tașca de pânză, ea îl imită. Coborâra fără grabă spre Sena. Fata mergea pe partea dinăuntru a trotuarului și din când în când se oprea dinaintea vitrinelor magazinelor, atrăgându-i atenția asupra vreunui tablou, desen sau volum. Se uita la toate cu ochi mari, cu o intensă curiozitate și cu o umbră de nostalgie în colțurile gurii care zâmbea gânditor. Părea să caute urme ale ei înseși în obiectele vechi ; de parcă, în cine știe ce ungher al memoriei sale, trecutul i se intersecta cu al celor câțiva supraviețuitori purtați până acolo în derivă, după fiecare naufragiu inexorabil al Istoriei.

Erau două librării față în față, de o parte și de alta a străzii. Cea a lui Achille Replinger era foarte veche, cu exteriorul din lemn lăcuit și cu o elegantă vitrină sub firma : *Livres anciens, autographes et documents historiques*. Corso îi spuse fetei să aștepte afară, iar ea ascultă fără să protesteze. Îndreptându-se spre ușă, privi geamul vitrinei și o văzu reflectată în el, pe deasupra umărului lui, în picioare pe trotuarul opus, observându-l.

Sună un clopoțel când deschise ușa. Erau acolo o masă de stejar, cărți vechi pe rafturi, cadre speciale pentru cartoanele cu gravuri și vreo duzină de vechi cartoteci de lemn cu conținutul arhivat sistematic. Fiecare avea litere în ordine

alfabetică, îngrijit caligrafiat și vârate în mici colțare de alamă. Pe perete, într-o ramă, un text autograf și o legendă: *Fragment din Tartuffe. Molière*. Și trei gravuri bune: Dumas, între Victor Hugo și Flaubert.

Achille Replinger stătea în picioare lângă masă. Era trupeș, cu tenul roșcat; un fel de Porthos cu o mustață groasă cenușie și o gușă la fel de groasă peste gulerul unei cămăși cu cravată tricotată. Purta haine scumpe, dar părea șleampăt: haină englezească deformată în jurul taliei excesive și pantaloni din flanel puțin lăsați pe vine, plini de cute.

— Corso... Lucas Corso – ținea cartea de vizită cu recomandarea lui Boris Balkan între degetele-i groase și puternice, încruntându-se –. Da, țin minte, m-ați sunat ieri. Ceva în legătură cu Dumas.

Corso puse tașca pe masă și scoase mapa cu cele cincisprezece pagini manuscrite ale *Vinului de Anjou*. Librarul le răsfiră dinaintea sa, arcuind o sprânceană.

— Ciudat – zise încet –. Foarte ciudat.

Gâfâia vorbind, întrerupt și astmatic. Extrase din buzunarul de sus al hainei niște ochelari bifocali și îi puse pe nas după ce, cu o scurtă privire, își făcu o idee despre aspectul vizitatorului său. Apoi se aplecă peste pagini. Ridicând ochii, zâmbea, încântat.

— Extraordinar – comentă –. Vi-l cumpăr pe loc.

— Nu e de vânzare.

Librarul păru surprins. Își strânse gura pungă, gata parcă să se sclifosească.

— Păi eu înțelesesem...

— E vorba doar de-o expertiză. Plătită, desigur.

Achille Replinger scutură din cap; banii nu contau. Părea descumpănit și de vreo două-trei ori se opri și îl privi cu neîncredere, pe deasupra monturii ochelarilor. Acum se apleca încă o dată peste manuscris.

— Păcat – zise în sfârșit și îi aruncă lui Corso încă o privire ciudată. Se întreba, pare-se, prin ce minune ajunseseră toate foile acelea pe mâna lui -. Cum le-ați căpătat ?

— Prin moștenire. De la o mătușă bătrână. Le-ați mai văzut vreodată ?

Încă suspicios, librarul privi înapoia lui Corso, prin vitrină, în stradă, ca și cum vreun trecător l-ar fi putut lămuri asupra motivului vizitei aceleia. Ori poate căuta în minte un răspuns potrivit. La urmă își atinse mustața, de parcă ar fi fost una falsă și ar fi vrut să se convingă că e tot la locul ei, și zâmbi evaziv.

— Aici, în *Quartier*, niciodată nu știi precis dacă ai mai văzut niște piese ori ba... A fost dintotdeauna un vad bun pentru vânzătorii de cărți și de gravuri... Lumea vine să cumpere și să vândă și totul sfârșește prin a trece de mai multe ori prin aceleași mâini – făcu o pauză, ca să tragă aer în piept : trei răsufări scurte, înainte de a-i arunca lui Corso o privire neliniștită –... Cred că nu – conchise -. Că n-am mai văzut aceste originale – privi din nou spre stradă; sângele îi înroșea puternic fața -. Mi-aș fi amintit de ele.

— Să înțeleg din asta că manuscrisul e autentic? – întreabă Corso.

— Păi... da, în realitate, da – librarul găfâia, mângâind foile albastre cu buricele degetelor; dădea impresia că nu avea curajul să le atingă. În sfârșit, luă una între degetul gros și arătător –.

Literă semirondă, de grosime medie, fără intercalări, nici ștersături... Abia de există semne de punctuație, cu majuscule neașteptate. Fără nici o îndoială, avem aici un Dumas în plină maturitate, pe la mijlocul vieții, când a scris *Muschetarii*... – se însuflețise tot mai mult. Acum tăcu deodată, ridicând un deget, și Corso putu vedea că zâmbea pe sub mustață; părea să fi luat o hotărâre –. Așteptați un moment.

Se duse la fișierul marcat cu litera D și scoase niște mape de carton subțire, ivoriu.

— Tot ce-i aici este de Alexandre Dumas-tatăl. Scrisul e identic.

Să tot fi fost acolo vreo duzină de documente, unele fără semnătură sau cu inițialele *A.D.*; altele aveau semnătura completă. Majoritatea erau mici note pentru editori, scrisori către prieteni, invitații.

— Acesta este unul din autografele lui nord-americe... – lămuri Achille Replinger –. Lincoln îi ceruse unul, iar el a trimis zece dolari și o sută de autografe, vândute la Pittsburgh în scopuri de binefacere... – îi arătă lui Corso documentele, cu orgoliu profesional reținut, dar evident –. Iată altul: o invitație la cină în vila Monte-Cristo, reședința pe care și-o construisese la Port-Marly. Uneori folosea doar inițialele, alteori recurgea la pseudonime... Deși nu toate autografele care circulă sunt autentice. La ziarul *Le Mousquetaire*, al cărui proprietar era, se afla un anume Viellot, capabil să-i falsifice cu brio scrisul și semnătura. Iar în ultimii trei ani de viață, lui Dumas îi tremurau prea tare mâinile; a fost nevoit să-și dicteze textele.

— De ce hârtie albastră?

— O primea din Lille, fabricată special pentru el de un editor care îl admira... Aproape